

Porsgrunn
VIDEREGÅENDE SKOLE

De unges arkitektur

Har Arkitekturopprøret rett i at ungdom foretrekker arkitektur fra nyklassisismen, empire og historismen?

Navn: Tilia Sundberg Sørli

Klasse: 3KDA

Fag: Design og arkitektur

Termin & år: 2023/2024

Innhold

Sammendrag	2
Forord	2
1. Innledning	3
1.1. Bakgrunn.....	3
1.2. Avgrensning, problemstilling og disposisjon	3
2. Teori.....	4
3. Metode.....	5
3.1. Spørreundersøkelse.....	5
3.2. Intervju	8
4. Resultater	9
4.1. Spørreundersøkelsen	9
4.2. Intervju	11
5. Analyse.....	12
6. Drøfting	13
7. Konklusjon.....	14
Bibliografi	15

Sammendrag

Arkitekturopprøret påstår at folk flest foretrekker tradisjonell arkitektur, og arkitektur fra mer enn 100 år siden. Har de rett? Dette skal oppgaven undersøke ved hjelp av en spørreundersøkelse med målgruppen 16-20 år, komposisjonsanalyse og et intervju med en fagperson innen kunsthistorie som har uttalt seg mye om arkitektur de siste årene.

Spørreundersøkelsen viste tendenser som samsvarte med det Arkitekturopprøret påstår, og intervjuobjektet bekrefter at dette har blitt vist i tidligere forskning fra andre land i vesten. Det er noen feilkilder i spørreundersøkelsen som blir kommentert og reflektert over og intervjuobjektet kan være subjektivt til tider, men funnene har pålitelighet når de blir sett i sammenheng med hverandre og med annen forskning gjort tidligere.

Oppgaven konkluderer med at Arkitekturopprøret delvis har rett i sine påstander, men at det er et stort tema som må nyanseres gjennom mer kunnskap.

Forord

Tusen takk til Sofie Berge Kittelsen, min sparrepartner i løpet av skriveprosessen som har gitt meg flere gode innspill. Takk til mine foreldre, spesielt mamma, som har lest gjennom og gitt tips. Takk til alle som deltok i spørreundersøkelsen min, og takk til Tommy Sørbø som svarte på alle spørsmålene jeg hadde. Og takk til deg, leser, som tar deg tid til å lese oppgaven min, jeg håper det er noen interessante funn du kan reflektere over.

Tilia Sundberg Sørli
Porsgrunn, mars 2024

1. Innledning

Arkitektur er et tema som mange har sterke meninger om. En av de til tider mer radikale meningsbærerne om arkitektur er organisasjonen Arkitekturopprøret (Rygh, 2023). De er svært opptatt av at deres forståelse av flertallets ønske, å bygge mer arkitektur som ligner på det som ble bygd for over 100 år siden, skal bli oppfylt. Men har de rett i at det er flertallets ønske? Jeg ble kjent med Arkitekturopprøret da det ble nevnt i et åpent byutviklingsmøte i Porsgrunn i februar 2023. Etter det har jeg fulgt med på dem på Instagram, og der er de ikke redde for å gi ros til de som tegner slik de ønsker, eller kjeft på dem som ikke gjør det.

1.1. Bakgrunn

Modernismekritikk er et ord som blir mye brukt i dagens debatt rundt arkitektur, og ifølge Linda Lovise Veiby sin masteroppgave har begrepet vært i bruk siden 1980-tallet (Veiby, 2005). Det finnes bøker, artikler og avhandlinger som bruker modernismekritikk som et nøkkelord. Blant disse er boken *Arkitekturoppgjøret* (Andenæs, 2022), en bok som kommenterer og setter spørsmål ved moderne arkitektur og dens koblinger til pengebruk og politikk. I boka snakker Andenæs også om Arkitekturopprøret (Andenæs, 2022, s. 22), en bevegelse som ble startet i 2016 (Rygh, 2023) og «krever plass for tradisjonsorientert arkitektur og byplan» (Arkitekturopprøret, u.å.). *Arkitekturoppgjøret* nevner også Tommy Sørbø (Andenæs, 2022, s. 24), en kunsthistoriker, dramatiker og samfunnsdebattant fra Porsgrunn (Subjekt, u.å.). Arkitekturopprøret og deres modernismekritikk er det dette forskningsprosjektet tar utgangspunkt i.

Denne rapporten utforsker Arkitekturopprørets påstander om det folk flest liker i arkitekturen (Sourouri, 2023). Dessverre har det fram til nå ikke blitt gjort mange større pålitelige og vitenskapelige undersøkelser av hva folk flest foretrekker innen arkitektur. Dette er noe Kostas Mouratidis påpeker i en artikkel om sin egen studie innen temaet på forskning.no (Grande, 2020). Mouratidis utførte sammen med Ramzi Hassan en studie i 2019, hvor de brukte VR-teknologi og 360-grader video til å studere hva slags byrom informantene foretrakk (Mouratidis & Hassan, 2020). Mitt ønske er at denne rapporten skal utdype dette temaet og gi et blikk på hva folk, spesielt ungdom, i Porsgrunn mener. Jeg trekker også inn Tommy Sørbø, fordi han har flere ganger uttalt seg positivt om Arkitekturopprøret i byplanmøter og i medier. Dette kan si noe om tendensene innen arkitektur, spesielt fra ungdoms perspektiv og kan være en ressurs for politikere, byplanleggere, arkitekter og utbyggere i Grenland.

1.2. Avgrensning, problemstilling og disposisjon

Arkitekturopprøret snakker veldig bredt om arkitekturen de ønsker bygd. Dette er noe av det første som var viktig å avgrense. Min oppgave er derfor avgrenset til arkitektur fra epokene nyklassisisme, empire og historisme. Jeg har også valgt å avgrense aldersgruppen i oppgaven min til elever på videregående, altså ungdom i alderen 16-19. Dette gir et annet perspektiv og fremhever en aldersgruppe som sjelden blir representert i formell forskning. I tillegg gir det et mer spisset perspektiv enn forskningen til Mouratidis og Hassan (2020).

Problemstillingen min er: *Har Arkitekturopprøret rett i at ungdom foretrekker arkitektur fra nyklassisisme, empire og historisme?* Dette har jeg følgende hypotese på: jeg tror ungdom foretrekker arkitektur fra de nevnte epokene, spesielt på grunn av utsmykningen som ofte er brukt. På sosiale medier har jeg selv sett en økende lengsel et det dekorerte og det ekstra. På den andre siden er det også veldig viktig å vurdere konteksten til bygningen. Med dette mener jeg at omgivelsene til bygget er veldig viktig. Hvis et moderne, stilrent bygg blir bygd i et kvartal fullt av empirisk arkitektur kommer bygget til å se malplassert ut. Men hvis det er et kvartal med bare nybygd stilren arkitektur, for eksempel Via Vika, fremstår bygningene og kvartalet helhetlig og tilpasset.

Teksten er disponert på følgende måte: Etter denne innledningen presenteres teori før metoden som er brukt i studien beskrives. Deretter presenteres resultat og analyse før teksten rundes av med drøfting og konklusjon.

2. Teori

Arkitekturopprøret påstår at mye moderne arkitektur, spesielt høyreiste bygninger, ikke er tilpasset mennesker (Arkitekturopprøret, u.å.). De mener at store bygg omgitt av bilgater og parkeringsplasser er negativt for menneskers liv, og at store tomme flater kan føre til at man kjenner på fremmedfølelse i samfunnet og byer (Arkitekturopprøret, u.å.). Når de trekker fram arkitektur de foretrekker, er det ofte arkitektur fra epokene nyklassisisme, empire og historisme. Nedenfor skal jeg forklare tidsperiodene disse epokene er plassert i, i tillegg til noen kjennetegn og noen kjente norske arkitekter. Videre skal jeg presentere og forklare hva en komposisjonsanalyse er, og hva den kan brukes til.

Klassisisme er en stilretning som innen arkitekturen tok inspirasjon fra antikkens Hellas og Roma (Gunnarsjaa, 2021) og er en stilretning som inneholder flere retninger innen flere epoker. Den mest relevante av disse er nyklassisisme. Nyklassisisme hadde sitt høydepunkt i Europa rundt årene 1770-1830, mens i Norge ble nyklassisistisk arkitektur oppført fram til 1930-tallet (Røstvik, 2024). Stilretningen hadde spesielt fokus på symmetri, geometri og bruk av søyler og marmor. I Norge har man eksempler på nyklassisk arkitektur i Slottet tegnet av Hans D.F Linstow (Røstvik, 2024), og Universitetsbygningene på Karl Johan tegnet av Christian H. Grosch (Moe, 2023).

Empire er også en stilretning innen klassisismen. Denne oppstod i Frankrike rundt 1800, kom til Norge rundt 1820 og varte fram til 1840 (Tschudi-Madsen, 2023). Empire tar i likhet med nyklassisismen inspirasjon fra antikkens Roma, men fokuset faller mer på enkelhet, sparsom utsmykning og stramme former (Tschudi-Madsen, 2023). I Norge er bygg som Ulefos Hovedgaard, tegnet av ukjent arkitekt, men med Niels Aall, Jørgen H. Rawert og Christian Collett som byggherrer/viktige personer (Berge & Hermansen, u.å.), og Empirekvartalet i Oslo tegnet av Christian H. Grosch og Johan R. Pousette (Storsletten, Empirekvartalet, 2005-2007) gode eksempler på Empirestil.

Historisme var en viktig stilretning i Norge mellom 1850 og 1910 (Agasøster, 2023). Historisme henter inspirasjon fra senere historiske epoker enn empire og nyklassisisme som for eksempel gotikken, renessansen og barokken, og var viktig i Europa på slutten av 1800-tallet (Agasøster, 2023). Siden historismen tar utgangspunkt i forskjellige tidligere epoker, har den færre typiske kjennetegn som går igjen i alle byggene, men byggene er ofte monumentale. Noen kjente norske arkitekter er Wilhelm von Hanno, Georg Andreas Bull og Heinrich Ernst Schirmer. Viktige bygg innen historismen i Norge er Nationaltheatret tegnet av Henrik Bull (Agasøster, 2023), Oscarshall tegnet av Johan Henrik Nebelong (Storsletten, nygotikk, 2021) og Vestbanestasjonen tegnet av Georg Andreas Bull (Storsletten, Georg Andreas Bull, 2023).

Komposisjonsanalyser er viktige når man skal diskutere kunst og arkitektur på en faglig måte. Komposisjonsanalyser kan tilpasses til teknikken brukt. Arkitektur for eksempel må også bli vurdert i forhold til hvordan det er stedstilpasset. En generell komposisjonsanalyse har to deler, den denotative og den konnotative: den denotative delen analyserer og vurderer man hvordan bruken av formelementer og estetiske prinsipper forbedrer eller forverrer opplevelsen av verket. Den konnotative delen analyserer stemmingen, formspråket og tematikken i verket. Når man ser på den denotative delen og den konnotative delen i sammenheng kan man tolke seg fram til hva kunstneren ønsket å kommunisere og hva budskapet er (Aaberge, 2017).

3. Metode

I denne oppgaven har jeg valgt å bruke både kvantitativ og kvalitativ metode gjennom såkalt metodetriangulering. Jeg har brukt kvantitativ metode i form av en spørreundersøkelse besvart av videregående elever som omhandlet deres preferanser innen arkitektur og om de hadde hørt om Arkitekturopprøret. Den kvalitative metoden var et intervju med Tommy Sørbø, samt komposisjonsanalyse av bygningene brukt i spørreundersøkelsen. Valget av å bruke flere metoder har med troverdighet å gjøre, jeg ønsket å bekrefte eller avkrefte funnene jeg har gjort i spørreundersøkelsen ved hjelp av intervjuet med en fagperson og komposisjonsanalyse.

3.1. Spørreundersøkelse

I prosessen med å velge hvilke metoder jeg skulle bruke fremstod spørreundersøkelse som den enkleste måten å samle inn meninger fra mange elever. Problemstillingen min handler om hva en gjennomsnittlig mening om arkitektur er, så da var det viktig å få så mange informanter som mulig, på en enkel måte. Problemet med å bruke en spørreundersøkelse er at det er mange som tenker at det ikke er interessant eller som ikke tar seg tid til å ta den. Derfor kan resultatet ha stor feilmargin og være lite pålitelig. Denne metoden avgrensner også hvor mye dybdeinformasjon jeg får fra informantene, f.eks. hvorfor de har valgt det de har. For å få svar på dette måtte man ta i bruk kvalitative metoder. Spørreundersøkelsen ble lagd i Microsoft Forms og hadde følgende spørsmål:

- Har du hørt om Arkitekturopprøret?
- Hvilke av disse bygningene foretrekker du?

Jeg har valgt fotografier som viser bygningene på best mulig måte for at ikke dårlig bildekvalitet eller forskjellig komposisjon skulle komme noen av byggene til gode eller til grunne. Derfor har jeg hatt et spesielt fokus på å finne fotografier som viser bygningene i så lignende belysning og komposisjon som mulig. Bygningene og bildene jeg viste var de følgende:

Nasjonalmuseet i Oslo, tegnet av arkitektkontoret Kleihues + Schuwerk Gesellschaft Von Architekten i 2010. (Foto: Trond Joelson, Byggeindustrien)

Moxy hotell i Tromsø, tegnet av AT Plan & Arkitektur, åpnet 2023. (Foto: Booking.com)
Mottaker av Grøss-medaljen fra Arkitekturopprøret.

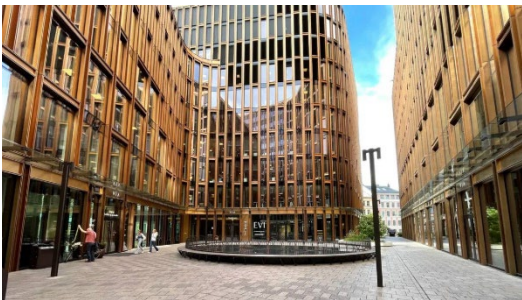
Karl Johansgate 16 i Oslo, tegnet av H.E Schirmer og W. von Hanno i 1858. (Foto: Promenaden management)

Ulefos Hovedgaard, med medvirkende N. Aall, J.H Rawert og C. Collett i 1807. (Foto: Telemark museum)

Vestbanestasjonen i Oslo, tegnet av Georg Andreas Bull, oppført i 1872. (Foto: Nina Aldin Thune)

Via Vika i Oslo, tegnet av Schmidt Hammer Lassen Arkitekter, ferdigstilt i 2021. (Foto: Advokatwatch)

Domus Media i Oslo, tegnet av Christian H. Grosch, oppført i 1851. (Foto: WSP)

Nedre Slottsgate 10 i Oslo, tegnet av Embark AS i 2021. (Foto: Arkitekturopprøret)
Vinner av Arkitekturopprørets hederspris.

Kongsgate 54 i Stavanger, tegnet av Link Arkitektur i 2017. (Foto: Næringseiendom)

Gaustad Sykehus i Oslo, tegnet av Heinrich Ernst Schirmer, i drift fra 1855. (Foto: Tone B. Værvågen)

Disse bygningene er et utvalg av bygninger fra nyklassisismen, empire og historisme og nyere bygninger fra 2010 og senere. De ble valgt for å gi informantene en gruppe gode og nøytrale eksempler å velge fra.

3.2. Intervju

Spørreundersøkelsen er en god måte å samle inn informasjon på, men for å forstå svarene har jeg valgt å intervju Tommy Sørbo. Sørbo er kulturhistoriker og samfunnsdebattant fra Porsgrunn, og har skrevet artikkelen «Jeg var en arkitekturopprører før det ble kult» i *Subjekt* i 2021. Han har kritisert dagens arkitektur i mange år, og i artikkelen skriver han at han «har kritisert funksjonalismens ideologi og mye av dagens arkitektur for å være inhuman» (Sørbo, 2021). Dette ligner mye på Arkitekturopprørets ønske om arkitektur tilpasset mennesker (Arkitekturopprøret, u.å.). Disse meningene til Sørbo gjør han til en relevant fagperson. Han er ikke en del av målgruppen og har klare syn på og meninger om temaet, derfor kan svarene hans være subjektive til tider, men

dette er noe jeg er bevisst på. Intervjuet ble tatt opp på lyd og transkribert i etterkant. Sørbø ble opplyst om hvordan hans personopplysninger og svar skal bli brukt i oppgaven og ga skriftlig samtykke til å delta.

Intervjuspørsmålene var:

Hvor viktig er konteksten til bygninger?

Spørreundersøkelsen viste at de tre mest likte bygningene var Ulefos Hovedgaard, Vestbanestasjonen og Via Vika. Hva tenker du om disse resultatene?

Du snakket i artikkelen «Jeg var arkitekturopprører før det ble kult» om at flere har begynt å være kritiske mot dagens arkitektur. Tror du vi ser starten av en endring innen arkitektur hvor man kommer til å ta mer inspirasjon fra historismen og nyklassisismen framover?

Hvis ja, tror du denne bølgen blir drevet av unge? Utdyp.

Til slutt spurte jeg om det var noe mer han ønsket å forklare eller utdype.

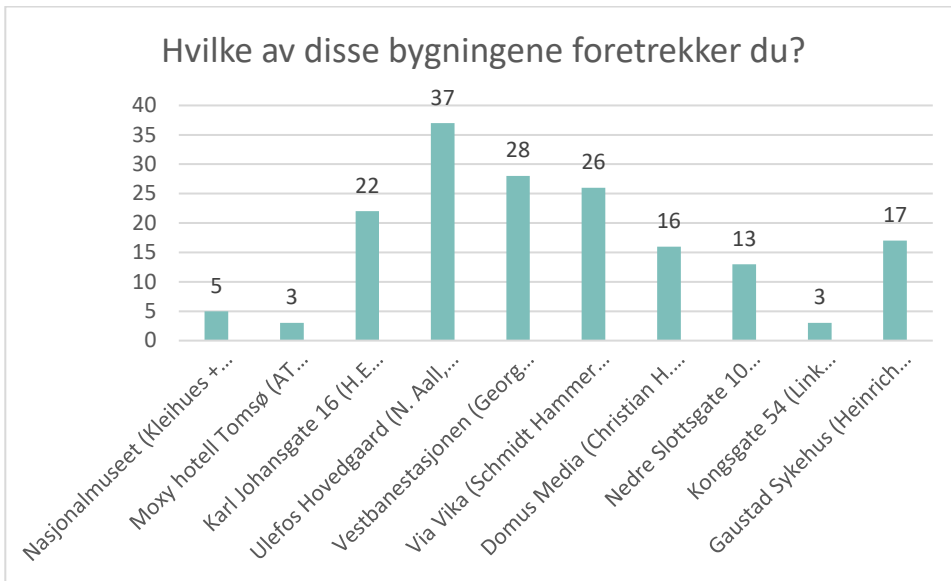
4. Resultater

4.1. Spørreundersøkelsen

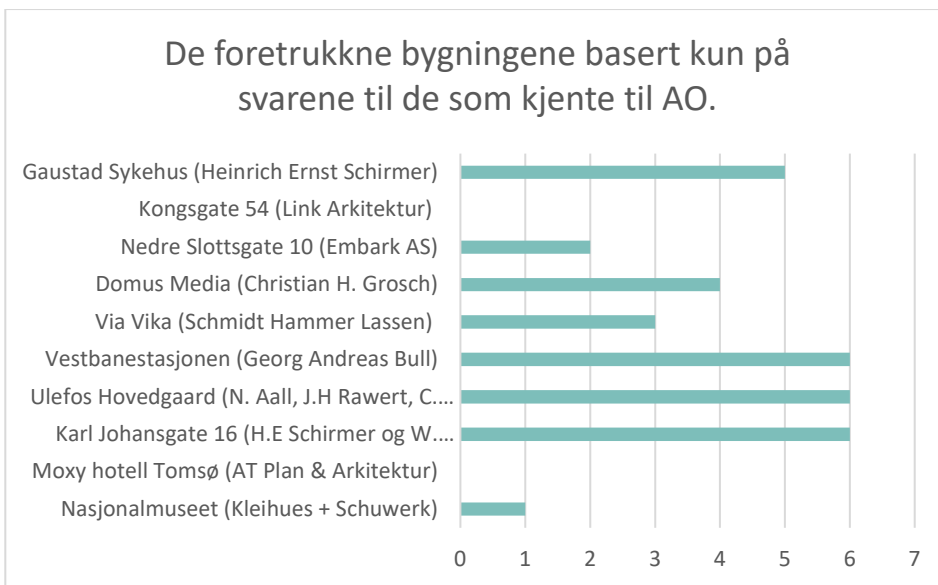
Spørreundersøkelsen fikk til sammen 51 svar fra anonyme elever på Porsgrunn videregående skole. Resultatet fra undersøkelsen viser at få av elevene hadde hørt om Arkitekturopprøret (Figur 1). Et flertall foretrakk bygninger i stilene Empire og Historisme, mens mer moderne bygg som Via Vika også ble foretrukket av mange (Figur 2). Blant elever som hadde hørt om Arkitekturopprører, ble bygninger fra Historisme og Empire foretrukket, i svært mindre grad nyere bygg som man ser mer representert i Figur 1 (Figur 3).

Figur 1: Har du hørt om Arkitekturopprøret?

Figur 2: Foretrukne bygninger.

Figur 3: Foretrukne bygninger blant informanter som kjente til Arkitekturopprøret.

4.2. Intervju

Intervjuet begynte med å bekrefte Tommy Sørbø sin formelle bakgrunn og hans rolle som fagperson. Deretter begynte jeg å stille spørsmålene som ble nevnt i 3.2. Sørbø kom med flere interessante utsagn, og nedenfor kommer flere sitater og utdrag fra intervjuet.

Som svar til spørsmålet om viktigheten av kontekst svarte Sørbø:

«[...] beveger du deg i bil for eksempel forbi et bygg [...] så har jo byggene en mye mer kjedelig og stereotype utforming. Da er man kanskje ikke så opptatte av detaljer. Men hvis du er i et tettbebyggt område og beveger deg til fots så er det jo viktig at [...] bygget har visuelle detaljer som du får med deg når du beveger deg i 4,5 km/t. Det er jo veldig viktig at det er en viss sammenheng mellom byggene de står rundt. [...] det er jo nesten en paragraf og har vært i hundre år, blant arkitekter, det som kalles kontrastestetikk. At vi må bygge i vår tids stil som det heter og at det skal være visuelt synlig at det ene er fra 2024 og at det andre er fra 1824. Så det er de heldigvis på vei til å forandre denne oppfatningen nå da, også hardware arkitekter som er funksjonalister.»

Når det gjelder resultatene fra spørreundersøkelsen svarte Sørbø at det korresponderte med undersøkelser som er gjort med større omfang i andre land i vesten. Han sier at min undersøkelse «til en viss grad bekrefter det generelle inntrykket da fra større undersøkelser». Han nevner også det faktumet at moderne arkitektur i stor grad ikke handler i samsvar med disse undersøkelsene som er et stort demokratisk problem. Videre om framtidens arkitektur nevner han Gaute Brochmann: «Jeg ser han Gaute Brochmann har jo skrevet at Arkitekturopprøret har vunnet en total seier, [...] og han representerer jo på en måte funksjonalismen, delvis hvert fall. Han har jo blitt mer og mer åpen for Arkitekturopprøret». Her peker Sørbø til to artikler Brochmann skrev om Arkitekturopprøret i Morgenbladet i 2023 (Brochmann, 2023a) (Brochmann, 2023b).

Da jeg spurte Sørbø om det var noe mer han ønsket å tilføye etter alle mine spørsmål kom han med dette:

«Det prinsipielt nye i dag i forhold til for 100 år siden [...] er jo det at i dag så [skifter alt] så veldig fort rundt oss. Det er en dynamikk i måten vi lever livene våre på. [...] det forventes at vi er kontekstfleksible. Det forventes hele tiden en akselerasjon i hvem vi er og det tror jeg skaper en enorm stress og slitasje mentalt, og gjør at det er en lengsel etter at noe må stå fast. Det er en helt ny situasjon for mennesker. [...] Lengselen for at det er noe som må stå fast, det tror jeg er noe Arkitekturopprøret kommer til å vinne på i det lange løp».

Han mener videre at man lengter etter en idyll som kanskje aldri har eksistert, men som man burde prøve å skape på enkelte områder, f.eks. innen arkitekturen. Han sier også: «det er en humanisme i dette opprøret [AO] som er fin å ta med seg videre.» Dette sier han etter at han har nevnt at blikket søker mot der det skjer noe i et visuelt uttrykk. Han uttrykker også en mening om at det er godt for vår mentale helse å ha noe som gir inntrykk visuelt.

5. Analyse

De tre bygningene som er på topp i spørreundersøkelsen er som man kan se over; Ulefos Hovedgaard, Vestbanestasjonen og Via Vika. En denotativ komposisjonsanalyse utforsker hvordan bruk av ulike formelementer og prinsipper endrer publikum sin opplevelse av byggene. Nå skal jeg bruke en slik analyse for å finne ut om det er noen likheter og sammenhenger mellom disse tre byggene.

Ulefos Hovedgaard sto ferdigstilt i 1807 og er Norges viktigste empiriske bygg. Bygget har viktige horisontale og vertikale linjer. Søylene og vinduene bryter opp den store hvite flaten som er fasaden til bygget, i tillegg til mørke vinduer og en mørk kuppel på taket. Kuppelen står som visuell kontrast til det firkantede utseende til resten av bygningen. Det er også kontrastvirkning mellom det hvite og det sorte. Fasaden er symmetrisk balansert og viser sterk enhet. Proporsjonelt virker de store hvite flatene og de mindre sorte flatene godt i balanse med hverandre. Rytmask har vinduene en viktig funksjon for å gi øyet noe å hvile på. I tillegg har vinduenes svakt buede øvre rammer funksjon som en repetisjon av kuppelen, noe som binder dem sammen til en bedre helhet.

Vestbanestasjonen ble bygd i 1872 og er en del av den norske historismen. I likhet med Ulefos Hovedgaard har den viktige horisontale og vertikale, dog i bildet diagonale, linjer. Disse diagonale linjene fører øyet mot sentrum av motivet og mot inngangspartiet i bygget. Vestbanestasjonen har en stor lys flate som blir brutt opp av mørke vinduer. Flaten er i tillegg dekorert med buer og ornamenten. Vinduene er i likhet buede og repeterer formen gjennom hele komposisjonen. Vestbanestasjonen har i likhet med Ulefos Hovedgaard store lyse flater som virker i god balanse med mindre sorte flater. Disse forskjellige flatene virker også i kontrast til og uthever hverandre. Vestbanestasjonen fremstår også godt både enhetlig og helhetlig med seg selv, spesielt på grunn av balansen og innrammingen.

Via Vika er et nyere bygg som sto ferdig i 2021. Via Vika har i likhet med Vestbanestasjonen og Ulefos Hovedgaard vertikale og horisontale, i bildet diagonale, linjer. Flatene derimot er svært annerledes enn Ulefos Hovedgaard og Vestbanestasjonen, Via Vika sine vinduer er nemlig en større flate enn veggene. I Via Vika blir det dermed vinduene som er flaten og veggene, som fungerer som innramming av vinduene, det som bryter flaten opp. Fargene har mørk-lys kontrast, likt de to andre byggene, mellom vinduene og veggen. Via Vika har en svært viktig formkontrast, de buende veggene. Bygningsmassen er i usymmetrisk balanse, men har den samme rytmen gjennomgående. Denne rytmen gir byggverket helhet og enhetsfølelse. Vinduenes mindre former gjør at bygget også proporsjonelt står i balanse, selv med sin høyde og størrelse.

Alle de tre byggene har sterke linjer som hjelper publikum med å få et inntrykk byggverket. Byggene har også tatt i bruk flere forskjellige kontraster for å gjøre flatene interessante og spennende. De tar i tillegg i bruk både organiske og geometriske former, her sikter jeg spesielt til de buede vinduene, veggene og kuppelen. Disse er viktige for å bryte opp de lange rette linjene i bygningene. Disse faktorene kan i teorien være viktige grunner til at de vant fram i spørreundersøkelsen.

I intervjuet med Tommy Sørbø blir det sagt lignende ting. Han nevner persepsjonspsykologi, dette handler om stimuleringen av en av våre sanser og hvordan vi tolker det etter på (Svartdal & Teigen, 2023). Konteksten var at han beskrev det som stimulerer synet, han nevner historiske referanser, ornamenter og pynt. Sørbø mener at det er menneskelig å omgi seg med arkitektur som er visuelt stimulerende og at vi blir tiltrukket av der det skjer noe visuelt. Sørbø begrunner også tendensen til å bli tiltrukket til det detaljerte og ornamenterte når han snakker om den visuelle og funksjonelle konteksten til bygg. Han forklarer i intervjuet at han ikke er fundamentalist når det gjelder visuell kontekst og er åpen for at byer skal ha moderne og historisk arkitektur i samme nabolag. Det han er hacket mer opptatt av er funksjonell kontekst. Han beskriver en situasjon moderne mennesker ofte finner seg i: å spasere i et tettbebygde område. I en slik situasjon er det viktigere at byggene har visuelle detaljer som du kan hvile øynene på ifølge Sørbø.

6. Drøfting

Målet med denne studien har vært å undersøke om Arkitekturopprøret har rett i at unge foretrekker arkitektur fra nyklassisisme, empire og historisme. Spørsmålet kan bli svart med ja eller nei, men det hadde vært et svært upresist svar. Som vi ser i spørreundersøkelsen, er et av de tre mest likte byggene fra 2021. Bygget er i tillegg ikke bygget i en stil som imiterer noen av de eldre stilene. Via Vika er veldig ulikt fra de to andre, derfor kan man ikke svare ja eller nei. Svarene i spørreundersøkelsen viser allikevel at de to mest foretrukne byggene er fra empire og historisme, noe som viser en tendens til at ungdom foretrekker de eldre byggene.

Funnene som ble gjort ved hjelp av komposisjonsanalysen antyder at det er kontrastene, bruken av organiske og geometriske former, og linjene som fører til at bygningene ble valgt. Dette er visuelle særtrekk som kan finnes i bygg fra ulike stilarter og tidsperioder. På den andre siden er det også mulig at det er andre, personlige grunner til at bygningene ble valgt, som for eksempel tidligere kjennskap til byggene. Dette ble nevnt tidligere, men det er en feilkilde som man må være obs på når man vurderer svarene på undersøkelsen. For å kunne luke ut dette som feilkilde måtte man ha spurt informantene om å begrunne svarene sine. På den tredje siden bekrefter Sørbø til en viss grad svarene på undersøkelsen.

Sørbø nevnte at de som startet funksjonalismen for 100 år siden hadde vært veldig uenig i den trenden som Sørbø og Brochmann påstår vi ser (Brochmann, 2023b). Dette er et eksempel på at folk foretrekker forskjellige ting. Når det er sagt kan det være fornuftig for utbyggere å handle ut ifra det majoriteten ønsker, spesielt hvis det omhandler statlige og kommunale bygg, eller bygg som er åpne for folket. Derfor er det viktig å gjøre flere studier rundt dette temaet, og å reflektere over og vurdere resultatene og hvordan man kan bruke dem. Arkitekturopprøret og Tommy Sørbø mener at det er et demokratisk problem at majoritetens ønsker ikke har blitt fulgt tidligere, så da er det tid for å starte nå.

7. Konklusjon

Med utgangspunkt i Arkitekturopprørets påstand om hva folk flest liker i arkitektur, har denne studien sett nærmere på hva slags arkitektur ungdom på Porsgrunn videregående skole foretrekker. Resultatene fra spørreundersøkelsen har vist at informantene i størst grad foretrekker tradisjonell arkitektur, noe som bekreftes gjennom intervjuet med Tommy Sørbo. En komposisjonsanalyse av de tre mest likte byggene, viser derimot likhetstrekk i visuelle virkemidler på tvers av tidsepokene og stilartene. Dette bidrar til å nyansere hypotesen om at ungdom flest liker tradisjonell arkitektur best, og antyder at det i større grad handler om visuelle formuttrykk i arkitekturen. For å kunne inkludere ungdoms meninger om arkitektur i fremtidige offentlig byggeprosjekter, og dermed gjøre prosessene mer demokratiske, vil det være nødvendig med flere og større forskningsprosjekter som undersøker sammenhengen mellom komposisjon i arkitektur og ungdoms opplevelser og meninger.

Bibliografi

Agasøster, B. (2023, Desember 28). *historisme*. Hentet Mars 2, 2024 fra snl.no:
<https://snl.no/historisme>

Andenæs, U. (2022). *Arkitekturoppgjøret*. Oslo: Allgrønn Okkenhaug - Forlag.

Arkitekturopprøret. (u.å.). *Vårt program*. Hentet November 19, 2023 fra Arkitekturopprøret:
<https://www.arkitekturopproret.no/om>

Berge, K., & Hermansen, C. (u.å.). *Ulefos Hovedgaard - et hvitt smykke midt i Telemark*. Hentet Januar 10, 2024 fra telemarkshistorier.no: <https://telemarkshistorier.no/historie/ulefos-hovedgaard-et-hvitt-smykke-midt-i-telemark/>

Brochmann, G. (2023a, Januar 11). *Dette er den siste saken jeg skriver om Arkitekturopprøret. For nå har de vunnet*. Hentet Mars 9, 2024 fra morgenbladet.no:
<https://www.morgenbladet.no/kultur/arkitektur/2023/01/11/dette-er-den-siste-saken-jeg-skriver-om-arkitekturopproret-for-na-har-de-har-vunnet/>

Brochmann, G. (2023b, Desember 6). *Arkitekturopprøret har ikke bare vunnet - seieren er helt knusende*. Hentet Mars 9, 2024 fra morgenbladet.no:
<https://www.morgenbladet.no/kultur/kommentar/2023/12/06/arkitekturopproret-har-ikke-bare-vunnet-seieren-er-helt-knusende/>

Grande, T. R. (2020, Januar 20). *Folk flest trives ikke med moderne arkitektur*. Hentet November 19, 2023 fra forskning.no: <https://www.forskning.no/arkitektur-nmbu-norges-miljo-og-biovitenskapelige-universitet-partner/folk-flest-trives-ikke-med-moderne-arkitektur/1622000>

Gunnarsjaa, A. (2021, Juli 16). *Klassisisme - arkitektur*. Hentet Januar 10, 2024 fra snl.no:
https://snl.no/klassisisme_-_arkitektur

Moe, K. (2023, Desember 24). *Christian H. Grosch*. Hentet Januar 10, 2024 fra snl.no:
https://snl.no/Christian_H._Grosch

Mouratidis, K., & Hassan, R. (2020, Februar). Contemporary versus traditional styles in architecture and public space: A virtual reality study with 360-degree videos. *Cities*.
doi:10.1016/j.cities.2019.102499

Rygh, P. (2023, Mai 3). *Arkitekturopprøret*. Hentet November 19, 2023 fra Store norske leksikon:
<https://snl.no/Arkitekturoppr%C3%B8ret>

Røstvik, C. M. (2024, Januar 4). *Nyklassisisme*. Hentet Januar 10, 2024 fra snl.no:
<https://snl.no/nyklassisisme>

- Sourouri, S. (2023, November 19). *Arkitekuropprøret Norge*. Hentet November 19, 2023 fra Facebook:
https://www.facebook.com/photo/?fbid=10168143843800593&set=g.290610354640879&locale=nb_NO
- Storsletten, O. (2005-2007). Empirekvartalet. I S. n. leksikon, *Store norske leksikon*. Oslo: Kunnskapsforlaget. Hentet Januar 10, 2024 fra <https://snl.no/Empirekvartalet>
- Storsletten, O. (2021, August 5). *nygotikk*. Hentet Mars 2, 2024 fra snl.no: <https://snl.no/nygotikk>
- Storsletten, O. (2023, juli 31). *Georg Andreas Bull*. Hentet Mars 2, 2024 fra snl.no: https://snl.no/Georg_Andreas_Bull
- Subjekt. (u.å.). *Tommy Sørbo*. Hentet November 19, 2023 fra Subjekt - Author: <https://subjekt.no/author/tommysorbo/>
- Svartdal, F., & Teigen, K. H. (2023, August 8). *persepsjon*. Hentet Mars 9, 2024 fra snl.no: <https://snl.no/persepsjon>
- Sørbo, T. (2021, April 26). *Jeg var en arkitekuropprører før det ble kult*. Hentet Mars 2, 2024 fra subjekt.no: <https://subjekt.no/2021/04/26/jeg-var-en-arkitekuropprører-for-det-ble-kult/>
- Tschudi-Madsen, S. (2023, Juni 13). *Empire - stilretning*. Hentet Januar 10, 2024 fra snl.no: https://snl.no/empire_-_stilretning
- Veiby, L. L. (2005). *1980-tallets ansikter : Infill-oppgaven blant Oslos vernede bebyggelse*. Hentet November 19, 2023 fra DUO Research Archive: <https://www.duo.uio.no/handle/10852/24624>
- Aaberge, A. (2017, Mars 7). *Denotasjoner og konnotasjoner i skrift, lyd og bilde*. Hentet April 24, 2024 fra ndla.no: <https://ndla.no/nb/subject:1:763fc674-6cef-46ac-8ffe-ea6d76d56dbd/topic:1:ddc2c039-0bd5-47de-8d34-d3a6f1cee357/topic:1:17fe5b42-21b8-48c9-a281-427a916ec67d/resource:1:163904>
- Aanesen, K. H. (2020, Oktober 12). *Korleis velje forskingsmetode?* Hentet Mars 10, 2024 fra ndla.no: <https://ndla.no/nn/subject:1:fb6ad516-0108-4059-acc3-3c5f13f49368/topic:1:860e0dc0-7691-4b90-ba3b-8a00c39c9448/topic:1:6422199b-cd4c-4728-8560-e357482c14d2/resource:39227a08-71d4-4526-97c0-86c55e01cc0e>

